БІБЛІОТЕКА
КЗ СОІППО

Про освіту: факти, дослідження, практика

Україна та світ | Освітній дайджест

Вип. 3 / 2026
травень - червень
URL: https://surl.li/onbcsv

Освіта в Україні

1. **Алєксєєнко І. А. Корпоративна освіта в Україні: тенденції, виклики та перспективи** [Електронний ресурс] / І. А. Алексєєнко // Екон. вісн. Дніпров. політехніки. – 2026. – № 1. – С.146-153. *Встановлено, що корпоративна освіта в Україні забезпечує низку стратегічних результатів для бізнесу: скорочення витрат на адаптацію персоналу, підвищення продуктивності праці, швидке впровадження інновацій, формування корпоративної культури та лояльності працівників. Наголошено, що сучасні корпоративні освітні моделі орієнтовані не лише на підвищення кваліфікації працівників, а й на формування управлінських, цифрових і лідерських компетентностей, необхідних в умовах нестабільного ринку праці та воєнних викликів. Виокремлено чотири основні моделі корпоративної освіти в Україні: корпоративні університети, академії професійних навичок, внутрішні тренінгові центри та партнерські програми з закладами вищої освіти (ЗВО). Вказано, що корпоративна освіта створює для працівників можливості професійного зростання, перепідготовки та отримання нових спеціальностей.* Текст : https://ev.nmu.org.ua/index.php/uk/archive?arh_article=1752

2. **Етичні аспекти використання штучного інтелекту в освітньому процесі** [Електронний ресурс] / О. І. Харитонова, С. В. Мазуренко, Н. П. Бааджи, Л. І. Галупова // Актуал. питання у сучас. науці. – 2026. – № 2 (44). – С. 1422-1433. *Зазначено, що використання ШІ в навчанні має ґрунтуватися на пріоритеті людини як суб'єкта освітнього процесу, а не як об'єкта алгоритмічного аналізу. Етична прийнятність ШІ безпосередньо пов'язана з прозорістю його функціонування, можливістю контролю з боку людини, захистом персональних даних тощо. Водночас етичний вимір використання ШІ не може розглядатися ізольовано від проблеми цифрової нерівності, оскільки нерівний доступ до технологій і цифрових компетенцій здатний перетворити інноваційні інструменти на джерело нових форм освітньої дискримінації. Саме тому етика використання ШІ в освіті виходить за межі індивідуального вибору освітніх закладів і набуває системного характеру, пов'язаного з державною політикою, соціальною відповідальністю та забезпеченням рівності освітніх можливостей, оскільки лише за умови дотримання етичних обмежень ШІ може слугувати інструментом підвищення якості освіти, а не фактором підриву академічних фундаментальних цінностей.* Текст : https://perspectives.pp.ua/index.php/sn/article/view/37476/37477

3. **Лунячек В. Інтерпретація управління якістю освіти на рівні педагогічної практики** [Електронний ресурс] / В. Лунячек // Наук. зап. каф. педагогіки / Харків. нац. ун-т ім. В. Н. Каразіна. – 2025. – № 57. – С. 92-103. *Проаналізовано рівень поінформованості вчителів щодо Положення про внутрішню систему забезпечення якості освіти, ступінь їх залученості до його розроблення та реалізації, а також оцінку змін, що відбулися після впровадження відповідних процедур. Зазначено, що більшість педагогів розглядають якість освіти як комплексну характеристику освітнього середовища та визнають вирішальний вплив професійної компетентності*

вчителя, сучасних методів навчання, освітнього середовища й взаємодії з батьками на досягнення якісних результатів навчання. Водночас виявлено суперечність між усвідомленням значущості ролі вчителя та фактичною участю педагогів у процесах управління якістю освіти. Окреслено основні труднощі, перед якими постають учителі під час реалізації вимог щодо забезпечення якості освіти, зокрема надмірне бюрократичне навантаження, нестача часу та зниження мотивації учнів. Узагальнено бачення педагогів щодо оптимального механізму управління якістю освіти, який має бути системним, циклічним, підтримувальним і орієнтованим на розвиток учнів і професійне зростання вчителів. Запропоновано шляхи вирішення зазначених проблем. Текст : https://periodicals.karazin.ua/pedagogy/article/view/28922

4. **Мармаза О. І. Інноваційні підходи до управління закладом освіти у контексті сучасних викликів** [Електронний ресурс] / О. І. Мармаза // Наук. інновації та перед. технології. Серія : Упр. та адміністрування. Економіка. Право. Педагогіка. Психологія. – 2026. – № 2. – С.682-694. *Здійснено теоретико-методичне обґрунтування значення інновацій в управлінні закладом освіти в умовах сучасних викликів, визначено їх сутність та вплив на ефективність освітнього менеджменту. Зазначено, що інновації в управлінні закладом освіти – це цілеспрямований процес упровадження нових ідей, підходів, управлінських технологій та організаційних рішень, які забезпечують підвищення ефективності діяльності закладу освіти, його конкурентоспроможності та якості освітніх результатів. Вказано, що особливу роль відіграють конкретні технології управління:"SWOT-аналіз","SMART"-моделювання, фасилітація, аутсорсинг, бренд-стратегія, тайм-менеджмент, тімбілдінг, бенчмаркінг, консалтинг, фандрайзинг. Їхнє впровадження дає змогу не лише структурувати управлінські рішення, а й підвищити їхню ефективність, адаптивність, аналітичну цінність і прийняття колективом.* Текст : https://perspectives.pp.ua/index.php/nauka/article/view/37106

5. **Мухіна Т. Є. Уроки щастя як ефективний інструмент розвитку емоційного інтелекту здобувачів початкової освіти** [Електронний ресурс] / Т. Є. Мухіна, М. О. Кононенко // Сусп-во та нац. інтереси. – 2026. – № 2 (22). – С. 606-618. *Висвітлено уроки щастя як інноваційний педагогічний інструмент розвитку емоційного інтелекту здобувачів початкової освіти в умовах сучасного освітнього середовища. Здійснено теоретичний аналіз педагогічних засад уроків щастя, які ґрунтуються на ідеях гуманістичного виховання, принципах позитивної освіти та ціннісних орієнтирах Нової української школи (НУШ). Розглянуто концептуальні основи уроків щастя, що базуються на провідних міжнародних програмах соціально-емоційного навчання («CASEL», «SEL», «Well-being Education»), спрямованих на розвиток самосвідомості, саморегуляції, соціальної обізнаності, відповідального прийняття рішень та міжособистісної компетентності. Проаналізовано структуру та зміст уроків щастя в початковій школі.* Текст : https://perspectives.pp.ua/index.php/sni/article/view/36813/36811

6. **Оверченко М. Організація освітнього процесу в прифронтових регіонах у контексті державно-громадського партнерства (на прикладі Сумщини)** [Електронний ресурс] / М. Оверченко, А. Лоза // Наука і освіта. – 2025. – № 4. – С. 114-120. *Метою дослідження є виявлення особливостей організації освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти (ЗЗСО) Сумської області в умовах бойових дій. Розглянуто проблеми доступу до освіти в прифронтовому регіоні, стан освітньої інфраструктури, організацію безпечного навчального середовища, кадрові та технічні виклики, зокрема в контексті інклюзивної освіти й дистанційного навчання. Наголошено, що приклад Сумщини підтверджує ефективність моделі державно-громадського партнерства як інструмента реагування на кризові виклики. Саме*

співпраця органів влади, шкільних колективів, батьківської спільноти, волонтерів і громадських організацій дає змогу забезпечити гнучкість, адресність рішень і зберегти сталість освітнього процесу в умовах війни. Тому подальший розвиток освіти в прифронтових регіонах має ґрунтуватися на інтегрованому підході, що поєднує державну підтримку, місцеву ініціативу та громадську участь. Текст : https://scienceandeducation.pdpu.edu.ua/articles/2025-4-doc/2025-4-14

7. **Орєхова Т. Система навчання протягом життя як шлях до розвитку людського потенціалу країни** [Електронний ресурс] / Т. Орєхова, М. Орєхов, А. Міщук // Економіка і орг. упр. – 2026. – № 1. – С. 122-138. *Розкрито сучасні підходи до трактування категорії «людський потенціал», схарактеризовано його взаємозв'язок із кадровим і трудовим потенціалом, а також визначено місце безперервної освіти в системі управління розвитком персоналу. Проаналізовано принципи та інструменти формування кадрового потенціалу підприємств, зокрема значення професійної підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників як основи інтелектуального зростання та інноваційного розвитку. Акцентовано на необхідності поєднання державної політики, освітніх інституцій і бізнесу у створенні ефективної моделі безперервного професійного розвитку. Узагальнено зарубіжний досвід фінансування та організації навчання дорослого населення, що базується на принципах гнучкості, доступності та орієнтації на потреби ринку праці. Доведено, що впровадження системи навчання протягом життя сприяє підвищенню продуктивності праці мобільності та конкурентоспроможності персоналу, зростанню інноваційного потенціалу підприємств і зміцненню соціально-економічної стійкості країни. Текст :* https://jeou.donnu.edu.ua/article/view/19448

8. **Рєпіна І. М. Міжнародні дослідницькі мережі та управління науковими проєктами в системі інтернаціоналізації вищої освіти** [Електронний ресурс] / І. М. Рєпіна // Економіка і орг. упр. – 2026. – № 1. – С. 198-213. *За результатами дослідження*

встановлено, що участь університетів у міжнародних дослідницьких мережах сприяє підвищенню якості наукових досліджень, зростанню міжнародної публікаційної активності та посиленню інституційної спроможності закладів вищої освіти (ЗВО). Доведено, що інституціоналізація управління науковими проєктами, зокрема через створення проєктних і грантових офісів, забезпечує перехід від фрагментарної участі у міжнародних ініціативах до стратегічно орієнтованої моделі міжнародної діяльності університетів. Запропоновано авторську класифікацію проєктних офісів ЗВО за рівнем інституціоналізації, функціональним наповненням та роллю в управлінні міжнародною науковою діяльністю, що дозволяє обґрунтувати їх вплив на ефективність трансферу знань, інноваційний розвиток і конкурентоспроможність університетів. Текст : https://jeou.donnu.edu.ua/article/view/19454

Освіта в зарубіжних країнах

9. **Долинна А. Американський досвід психономічної освіти : емоційна стійкість в умовах складних життєвих обставин** [Електронний ресурс] / А. Долинна // Наук. зап. Центральноукр. держ. пед. ун-ту ім. В. Вінниченка. Серія : Пед. науки. – 2026. – № 222. – С. 48-52. *Вказано, що у США психоемоційна освіта розвивається як міждисциплінарна галузь, що поєднує елементи педагогіки, психології, нейронауки та арт-терапії. Американські моделі активно впроваджують соціально-емоційне навчання, тренінги емоційного інтелекту, коучингові програми та практики саморегуляції, які спрямовані на розвиток здатності до адаптації, самоспостереження, емоційного балансу та професійної витривалості, створення безпечного освітнього простору, профілактику емоційного вигорання та розвиток навичок стресостійкості серед педагогів. Зазначено, що у межах проєктів, реалізованих за участі Американської федерації вчителів (AFT), розробляються навчальні модулі для освітян, які працюють у кризових умовах, зокрема з дітьми, що*

пережили травму. Представлено узагальнені показники емоційної стійкості фахівців психономічної сфери США. Обґрунтовано доцільність адаптації американського досвіду до українського освітнього простору, зокрема через впровадження інтегративно-технологічного напряму, що сприятиме формуванню емоційної стійкості, професійної автономії та готовності діяти в умовах невизначеності. Текст : *https://pednauk.cusu.edu.ua/index.php/pednauk/article/view/2539*

10. **Жукова А. Р. Компаративний аналіз моделей розвитку обдарованості в освітніх системах Японії та Фінляндії** [Електронний ресурс] / А. Р. Жукова, І. В. Мішкурова, М. Є. Галченкова // Наук. інновації та перед. технології. Серія : Упр. та адміністрування. Економіка. Право. Педагогіка. Психологія. – 2026. – № 1. – С.915-921.*Здійснено компаративний аналіз чинників формування обдарованої молоді через призму передового досвіду систем освіти Японії та Фінляндії – двох країн, які посідають провідні позиції в міжнародних рейтингах якості освіти (PISA, TIMSS). Звернено увагу на спільну рису обох систем: обдарованість розглядається не як вроджена елітарна риса, а як результат сприятливого освітнього середовища, активної ролі сім'ї, індивідуального підходу та гуманістичного виховання. Вказано на перспективи адаптації цього досвіду для української системи освіти: впровадження елементів ранньої стимуляції талантів, посилення індивідуалізації в масовій школі, підвищення автономії вчителів, зменшення тестового навантаження та розвиток інклюзивних практик. Запропоновано інтеграцію принципів Судзукі та Ібуки в дошкільну освіту, а фінського досвіду – у реформу середньої школи. Вказано на необхідність переходу від селективного підходу до обдарованих до системного створення умов для розкриття потенціалу всіх дітей, що дозволить підвищити ефективність роботи з обдарованою молоддю в Україні,*

сформувати всебічно розвинені особистості та посилити конкурентоспроможність нації в глобальному світі. Текст : https://perspectives.pp.ua/index.php/nauka/article/view/35626/35615

11. **Завітренко А. М. Особливості моделей інклюзивної освіти в країнах Європи** [Електронний ресурс] / А. М. Завітренко, Д. Ж. Завітренко // Наук. вісн. Південноукр. нац. пед. ун-ту ім. К. Д. Ушинського. – 2025. – № 4 (153). – С.88-95. *Розглянуто чинні підходи до навчання дітей, які мають особливі освітні потреби, а також з'ясовано вплив соціальних і політичних чинників на процес організації освітньої інклюзії у Європі. Висвітлено зарубіжні технології та стратегії навчання в зазначеній галузі й окреслено перспективи розвитку цього феномена освіти. Акцентовано на найголовніших характеристиках інклюзивної школи: ефективне співробітництво педагогів загальної та спеціальної освіти, спеціальна атмосфера комфорту, внутрішня система управління процесом інклюзивної освіти завдяки діям міждисциплінарної команди спеціалістів. Визначено основні рушійні механізми результативного запровадження цього освітнього процесу в країнах Європи. Зазначено, що сучасна система інклюзивної освіти спонукає до створення освітнього середовища, комфортного для спільного навчання дітей із психофізичними порушеннями та їхніх однолітків без таких вад. Проте, вітчизняна інклюзивна освіта запроваджується переважно безсистемно, тож вона потребує розробки науково-теоретичних основ її складових, зокрема для дошкільного періоду.* Текст : https://nv.pdpu.edu.ua/Magazin

12. **Лобачова І. М. Соціально-емоційне навчання в сучасній освіті: огляд міжнародного досвіду** [Електронний ресурс] / І. М. Лобачова // Вісн. науки та освіти. – 2026. – № 2 (44). – С. 2211-2224. *Проаналізовано провідні міжнародні програми соціально-емоційного навчання для дошкільного та молодшого шкільного віку,*

що спрямовуються на розвиток емоційної грамотності, самоконтролю та соціально-когнітивних навичок вирішення міжособистісних проблем. Окрему увагу приділено програмам соціально-емоційного навчання, що реалізуються в Україні. Узагальнено міжнародний і вітчизняний досвід упровадження соціально-емоційного навчання та окреслено його потенціал для модернізації освітнього процесу. Текст : https://perspectives.pp.ua/index.php/vno/article/view/38540/38549

13. **Фізеші О. Вища педагогічна освіта в Європейських країнах: проєкція на вітчизняні реалії** [Електронний ресурс] / О. Фізеші // Наук. зап. Центральноукр. держ. пед. ун-ту ім. В. Вінниченка. Серія : Пед. науки. – 2026. – № 222. – С. 516-519. *Проаналізовано вітчизняну педагогічну компаративістику з проблем вищої педагогічної освіти в окремих європейських країнах (Англії, Румунії, Словаччині, Угорщині, Франції) з їх можливою проєкцією на вітчизняні реалії. З'ясовано, що система вищої педагогічної освіти в європейських країнах є невід'ємною складовою національної освіти кожної держави, адже саме вона здійснює підготовку кваліфікованих педагогічних кадрів задля реалізації державної освітньої політики. Зазначено, що у більшості європейських країн педагогічну освіту здійснюють університети або інститути/коледжі, які функціонують при університетах; європейська педагогічна освіта концентрується навколо ідеї загальноєвропейської ідентичності в професійній підготовці педагогів. Вказано на необхідність інтеграції європейських стандартів вищої педагогічної освіти у вітчизняний освітній простір.* Текст : https://pednauk.cusu.edu.ua/index.php/pednauk/article/view/2650/2684

14. Чайка В. М. Тенденції диджиталізації професійної освіти: європейський досвід [Електронний ресурс] / В. М. Чайка, А. М. Шишак, О. В. Васильків // Актуал. питання у сучас. науці. – 2026. – № 2 (44). – С.1913-1923. *На основі узагальнення досвіду*

Німеччини, Польщі та Австрії визначено, що диджиталізація є важливою умовою відповідності професійної освіти країни сучасним економічним і технологічним викликам, де відбувається перехід від вузькопрофесійної підготовки до формування комплексних, міждисциплінарних навичок робітника, що об'єднують технічні, цифрові та соціальні вміння та здатності, орієнтовані на неперервний професійний розвиток. Вказано, що у зазначених країнах посилено практичну спрямованість навчання та поглиблено взаємодію освіти з бізнесом через використання цифрових технологій, що забезпечує наближення освітнього процесу до реальних умов диджиталізованого виробництва та сприяє постійній адаптації освітніх програм до змін ринку праці. Обґрунтовано трансформацію ролі педагога: від транслятора знань до наставника й організатора студентоцентрованого навчання з використанням цифрових ресурсів. Текст : https://perspectives.pp.ua/index.php/sn/article/view/37516/37517